

ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

The Ecosystem of Educational Administration in Private Schools

อมรรัตน์ มีพัฒน์¹, ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล² และ จตุพล ยงศร³

Amornrat Meepat¹, Theeraphab Phetmalaikul² and Chatupol Yongsorn³

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

Email: am.meepat@gmail.com

Received September 20, 2022; **Revised** January 4, 2023; **Accepted** February 3, 2023

Abstract

The research aimed to 1) study the components of the Ecosystem of Educational Administration in Private schools and 2) analyze the ecological components of the Ecosystem of Educational Administration in Private schools. This study was applied from ecosystem theory and was mixed methodology with qualitative and quantitative. There were 250 sample from the experts, school administrators, teachers, and educational personnel/staff of private schools in Bangkok and perimeter who those under the Office of the Private Education Commission, Ministry of Education. Data were analyzed using descriptive statistics; percentage, mean, and standard deviation (SD) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) from the research found that, The private school administration ecosystem has 7 main components as followings; (1) structural and component, (2) system and systematic, (3) interdisciplinary (4) interaction networks, (5) equilibrium dynamics, (6) diversity integration, and (7) synergy. The results of the conformity checked of the 7 components. There was a statistically significant positive correlation coefficient at the level of .01.

Keywords: Educational Administration Ecosystem; Ecology of Education; Private Schools

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน และ 2) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้แนวคิดเชิงประยุกต์จากทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเป็นกรอบการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 250 คน จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ผลการวิจัย พบว่า 1. ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนมี 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ความเป็นโครงสร้างที่มีองค์ประกอบ (structural and components) (2) ความเป็นเชิงระบบ (system and systematic) (3) ความเป็นสหวิทยาการผสมผสานหลากหลายมิติ (interdisciplinary) (4) ความเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์ (interaction network) (5) ความเป็นพลวัตแบบปรับสมดุล (equilibrium dynamic) (6) การบูรณาการอยู่ร่วมกันแบบหลากหลาย (diversity integration) และ (7) การเกื้อกูลเสริมศักยภาพ (synergy) และ 2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบทั้ง 7 คุณลักษณะหลัก 42 องค์ประกอบย่อยนั้น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ระบบนิเวศการบริหารการศึกษา; ระบบนิเวศการศึกษา; การศึกษาเอกชน

บทนำ

จากปัญหาการจัดการศึกษาไทยส่วนหนึ่งมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อน การแปลงนโยบายภาครัฐสู่การปฏิบัติยังไม่สามารถทำได้ เพราะยังขาดความเข้าใจและการประสานความร่วมมือที่ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความสับสนในทิศทาง นโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติ จากรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการพบว่า หน่วยงานระดับท้องถิ่น พื้นที่ และสถานศึกษาไม่สามารถแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างยั่งยืนตามบริบท ประกอบกับประเทศไทยมีปัญหาโครงสร้างประชากรที่มีอัตราการเกิดน้อยลงและเริ่มเป็นสังคมของผู้สูงอายุมากขึ้น (Office of the Private Education Commission, 2020)

สำหรับการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย นั้นถือได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเหมือนทางเลือกสำหรับผู้ปกครองที่มีกำลังจ่าย ปัจจุบันการจัดการศึกษาเอกชนในประเทศ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งโครงสร้างการบริหารตามประเภทของสถานศึกษา ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ การศึกษาในระบบหรือโรงเรียนเอกชนในระบบ และการศึกษานอกระบบ ซึ่งโรงเรียนเอกชนในระบบ แบ่งออกเป็นโรงเรียนสามัญที่ใช้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนเอกชนกลุ่มนโยบายพิเศษ ได้แก่ โรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนปอเนาะ โรงเรียนสอนศาสนา ซึ่งในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนแต่ละประเภทดังกล่าว จัดตั้งขึ้นโดยนิติบุคคล บุคคลธรรมดา องค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินธุรกิจการศึกษามักจะมี

จุดเน้นจุดเด่นที่แตกต่างกันไปตามปรัชญาของหลักสูตรที่เปิดสอน (Office of the Private Education Commission, 2020)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 2019 ที่ผ่านมานับเป็นกรณีศึกษาที่ดีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ทำให้เราเห็นความเปลี่ยนแปลงของแนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนได้เป็นอย่างดี มีสถานศึกษาเอกชนจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ สถานศึกษาเอกชนหลายแห่งต้องล้มเลิกกิจการ เพราะขาดสภาพคล่องในการลงทุน ไม่มีงบประมาณสำหรับปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในสถานการณ์แพร่ระบาด โดยเฉพาะการจัดหาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนในห้องเรียนออนไลน์ และการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ปลอดภัยถูกสุขภาพอนามัย เป็นต้น

สถานศึกษาถือเป็นระบบนิเวศของการเรียนรู้แห่งหนึ่ง การนำแนวคิดและความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงเป็นแนวคิดที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสถานศึกษาเอกชน ได้เข้าใจความสัมพันธ์ การเชื่อมโยง มุมมองเชิงโครงสร้าง และกลไกการบริหารจัดการ ที่เป็นเหมือนเครื่องมือ/ต้นแบบของการวิเคราะห์สภาพการดำเนิน เพื่อวางแผนรองรับสถานการณ์ในระยะยาว และยังสามารถนำไปสู่การจัดเตรียมปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของการจัดการศึกษา มาใช้ในให้เกิดความเป็นพลวัตและการปรับตัวสู่สมดุลตามลักษณะของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษา

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสนใจกับแนวคิดเชิงประยุกต์ของระบบนิเวศ เพื่ออธิบายถึงมุมมองแบบองค์รวมของการบริหารจัดการ ที่มุ่งผลลัพธ์อย่างยั่งยืนและเป็นเครื่องมือหรือต้นแบบของการบริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ที่จะช่วยวิเคราะห์ศักยภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษานั้น เป็นแนวทางการแก้ปัญหาเชิงระบบที่จะช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษาที่ยั่งยืน เป็นหนึ่งในแนวโน้มของการศึกษาแบบสหวิทยาการ การผสมผสานระหว่างธรรมชาติสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เข้าด้วยกัน เป็นการศึกษาถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคลกับระบบสังคมและสภาพแวดล้อม (Raj & Verma, 2012)

นอกจากนี้ยังมองว่าการบริหารจัดการศึกษานั้น ประกอบด้วย ผู้จัดการศึกษา (Facilitator/Provider) การพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Interdependence) การคงไว้ซึ่งความเป็นอยู่ (Being and Becoming) ความเป็นระบบนิเวศของการเรียนรู้ (Learning Ecosystems) แหล่งเรียนรู้ (Agency) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) และวงจรเครือข่ายความร่วมมือ (Weaving) อาจจะกล่าวได้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวเป็นเครื่องมือวิเคราะห์และประเมินศักยภาพในการบริหารสถานศึกษา (School Weaving Tools) (Diaz-Gibson et al., 2020)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจแนวคิดของระบบนิเวศกับการประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเอกชน เพื่อเป็นแนวทาง องค์ความรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้สนใจ และหน่วยงานต้นสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอการวิจัยเรื่อง ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบตามคุณลักษณะของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้ทฤษฎีระบบนิเวศมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการกำหนดตัวแปรการวิจัย ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อยืนยันตัวแปรที่จะศึกษา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการสรุปผลการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบของตัวแปรที่ศึกษา และสนทนากลุ่มเพื่อรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกประชากรจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขอบเขตด้านพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยใช้เวลา 10 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม – เดือนกันยายน พ.ศ. 2565

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีระบบนิเวศกับการบริหารจัดการสถานศึกษา

นักนิเวศวิทยา หลายคนได้ให้ความหมายของระบบนิเวศวิทยา (Ecology or Ecosystem) ว่าเป็นวิชาที่กล่าวถึงการศึกษาลักษณะสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งการศึกษาลักษณะสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับสภาพแวดล้อม นั้นความรวมถึงกลุ่มสิ่งมีชีวิต (Community) ที่อยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

ระบบนิเวศ (Ecosystem) หมายถึง การอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตในหนึ่งหน่วยพื้นที่ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ต่อสิ่งมีชีวิตด้วยกันเองและปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการถ่ายทอดพลังงานและการหมุนเวียนของสสารจากธรรมชาติสู่สิ่งมีชีวิตต่างๆ (National Geographic, 2019)

ระบบนิเวศ หมายถึง ความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวเรา ตัวอย่างเช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง ลัตว์ พืช หรือแม้แต่มนุษย์อย่างเรา ๆ ในระบบนิเวศสิ่งมีชีวิตแต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กันเป็นทอดๆ เช่น ลัตว์กินพืช ลัตว์กินลัตว์ และลัตว์ที่กินทั้งพืชและลัตว์ สุดท้ายเมื่อสิ่งมีชีวิตตายลงจุลินทรีย์ก็ทำหน้าที่ย่อยสลายซากสิ่งมีชีวิตต่อไป เมื่อใดก็ตามที่มีการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศอย่างเช่น มีสารเคมีแปลกปลอมเข้ามาทำลายสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดใดชนิดหนึ่งย่อมส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะในระบบนิเวศทุก ๆ สิ่งมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออกทีเดียว (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2017)

นิเวศวิทยาเป็นหลักของการพัฒนาตามทฤษฎี 6 ประการ (Grubb & Whittaker, 1989) กล่าวโดยสรุปว่า ประชากรต้องพบกับขีดจำกัดของประชากร ถ้าไม่ถูกจำกัดด้วยการล่า โรคภัย หรืออันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยสภาพแวดล้อม สิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งจะต้องถูกแทนที่ด้วยสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง ภายใต้สภาวะที่สิ่งมีชีวิตชนิดที่สองนั้นมีการเจริญพันธุ์ที่สูงกว่าหรือมีอัตราการตายที่น้อยกว่า สิ่งมีชีวิตตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปสามารถอยู่ร่วมกันได้ก็ต่อเมื่อมีบทบาทหน้าที่และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของการแก่งแย่งระหว่างสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันสูงกว่าการแก่งแย่งระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างชนิดกัน สิ่งมีชีวิตที่เป็นเหยื่อและผู้ล่าไม่สามารถที่จะอยู่รวมกันได้ตลอดไป ยกเว้นในกรณีที่สิ่งแวดล้อมนั้นไม่สามารถมีความสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกัน ผลของปัจจัยต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากร การรักษาเสถียรภาพของขนาดประชากร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรเป็นวงจร หรือเกิดความผิดปกติ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นเส้นตรงระหว่างประชากรในวงจรอายุปัจจุบันกับวงจรอายุที่ผ่านมา ในช่วงพลังงานที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จะลดลงในแต่ละขั้นของการกินกันเป็นทอด ๆ

ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

ระบบนิเวศการศึกษา หมายถึง วงจรหรือระบบนิเวศการศึกษา ที่สามารถเป็นเครื่องวิเคราะห์วงจรเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษา จากการศึกษาเรื่อง The School Weavers Tool: Supporting School Leaders to Weave Learning Ecosystem (Diaz-Gibson et al., 2020) นั้นได้อธิบายถึงแนวความคิดเกี่ยวกับวงจรหรือระบบนิเวศเป็นเครื่องมือตรวจสอบที่ช่วยสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจศักยภาพ ความสามารถในการดำเนินการภายในสถานศึกษา โดยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา อาทิ ด้านความร่วมมือระหว่างภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้านการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ด้านความเสมอภาคในการจัดการศึกษา ด้านการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการหาข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของบรรยากาศและวัฒนธรรมของสถานศึกษาในวงจรระบบนิเวศของสถานศึกษา ตลอดจนการวิเคราะห์ผลกระทบของระบบการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาที่ยั่งยืน

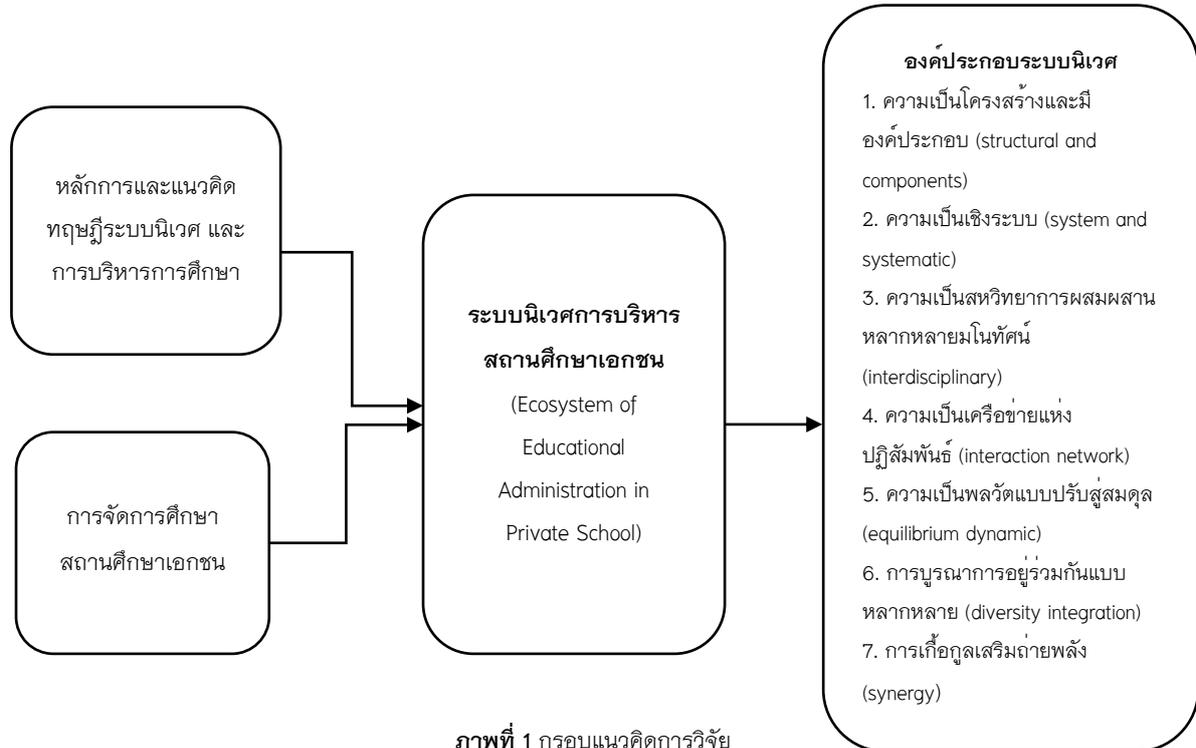
ระบบนิเวศทางการศึกษา เป็นมุมมองในมิติของการสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) ซึ่งเป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ในองค์กร ได้รับการกล่าวถึงมานานแล้ว แต่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในปัจจุบัน เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เร่งเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล ในการทำธุรกิจข้อมูลที่เราไม่รู้ มีความสำคัญเท่ากับข้อมูลที่เรารู้ ทำให้เราต้องเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ และเรียนรู้อยู่เสมอ (Continuous Learning) โดยองค์กรที่มีระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ก็จะสามารถสนับสนุนให้บุคคลเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง แบบที่ไหนหรือเมื่อไหร่ก็ได้ (Chuchareon, 2019)

ระบบนิเวศทางการศึกษา หมายถึง ระบบนิเวศหรือเครือข่ายพื้นที่ของการจัดการศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง (เป็นพลวัต) โดยมีผู้รับบริการ คือ ผู้เรียนทั้งรายบุคคลและในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้ หรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Luksha et al., 2018)

ดังนั้นการศึกษาและการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนนั้น เป็นแนวคิดเชิงระบบนิเวศที่ประยุกต์ความรู้จากคุณลักษณะของระบบนิเวศวิทยา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสาขา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ระบบนิเวศธุรกิจ ระบบนิเวศการเมืองการปกครอง ระบบนิเวศ เศรษฐศาสตร์ ระบบนิเวศการเรียนรู้ ระบบนิเวศการเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น และผู้วิจัยขอสรุปองค์ประกอบตามคุณลักษณะของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ความเป็นโครงสร้างที่มี

องค์ประกอบ (structural and components) (2) ความเป็นเชิงระบบ (system and systematic) (3) ความเป็นสหวิทยาการผสมผสานหลากหลายมิติทัศน์ (interdisciplinary) (4) ความเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์ (interaction network) (5) ความเป็นพลวัตแบบปรับสมดุล (equilibrium dynamic) (6) การบูรณาการอยู่ร่วมกันแบบหลากหลาย (diversity integration) และ (7) การเกื้อกูลเสริมถ่วงพลัง (synergy)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงแบบผสมวิธี (Mixed methods) โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นวิธีการเชิงคุณภาพ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีระบบนิเวศวิทยา มาประยุกต์มาเป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน จนได้ร่างองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน และนำไปออกแบบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งทางการ (In-dept Interviews) เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาเอกชน จำนวน 7 ท่าน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ การหาค่า IOC การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา การทดลองการใช้เครื่องมือทดลองจนการปรับปรุงพัฒนาจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ สำหรับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร/พนักงานของโรงเรียนเอกชนในระบบ จำนวน 250 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล และหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนในเชิงประจักษ์

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอผลการวิจัยให้หน่วยงานต้นสังกัดโดยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้แทนผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ และผู้สนใจ เพื่อให้ข้อเสนอแนะ และสรุปผลการวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบตามคุณลักษณะของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า มี 7 องค์ประกอบหลัก 42 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

ด้านความเป็นโครงสร้างและองค์ประกอบ (structural and components) โดยพิจารณาจาก (1) การเชื่อมประสานกัน และเป็นหน่วยทางสังคม (social entity) โดยการทำงานแบบประสานความร่วมมือภายในแผนก เพื่อให้แผนกบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน (2) มีขอบเขตงานและการเชื่อมประสาน (identifiable boundary) โดยการออกแบบโครงสร้างให้มีหน่วยหลักและหน่วยย่อยและมีพันธกิจที่ชัดเจน (3) ความต่อเนื่องในการส่งต่องาน (continuing bond) โดยแบ่งออกเป็น (3.1) การทำงานแบบร่วมมือระหว่างแผนก เพื่อภาพรวมของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (3.2) การออกแบบโครงสร้างแบบห่วงโซ่คุณค่าที่สามารถสร้างผลผลิต และสร้างนวัตกรรม โดยเฉพาะเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

ด้านความเป็นเชิงระบบ (systematic system) โดยพิจารณาจาก (1) มีสภาพเป็นเหตุปัจจัยพึ่งพากัน โดยมีการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการองค์กรแบบเชิงระบบ และมีวางแผน การวิเคราะห์แผนงานร่วมกัน (2) ลักษณะความสัมพันธ์เชิงกลไก (Mechanism relationship) โดยมีการทบทวน ปรับปรุงและพัฒนา นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อให้ทันสมัย และพร้อมรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (3) มีความสัมพันธ์ที่เป็นระเบียบลำดับขั้นตอน (Order) โดยหากมีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ท่านจะได้รับการสื่อสารอย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และเป็นไปตามลำดับขั้นการบังคับบัญชา และ (4) มีลำดับการเรียงกันอย่างมีเหตุผล (Rationale) โดยมีการปรับเปลี่ยนแผนงาน โครงการในสถานการณ์ต่าง ๆ ท่านเห็นได้ถึงการเป็นระบบระเบียบและส่งผลต่อกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล

ด้านความเป็นสหวิทยาการและความหลากหลาย (Interdisciplinary) โดยพิจารณาจาก (1) มีการบริหารจัดการด้านหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย (2) มีการบริหารจัดการด้านบุคลากรและการพัฒนาคน ด้วยวิธีการบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย (3) มีการบริหารจัดการด้านงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย (4) มีการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (5) มีการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลาย (6) มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลาย

ด้านการเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์แบบเสริมพลัง (Interaction network) โดยพิจารณาจาก (1) การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของครู และบุคลากร (Internal Interaction) (2) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและบุคลากร (Group Interaction) (3) การปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายภายนอก (External Interaction) ได้แก่ โรงเรียนด้วยกัน (External

Interaction-Educational sectors) โรงเรียนกับกับชุมชนรอบข้าง (External Interaction-Community sectors) โรงเรียนและหน่วยงานภาครัฐ (External Interaction-Government sectors) โรงเรียนและหน่วยงานเอกชนใกล้เคียง (External Interaction-Privat sectors) โรงเรียนและหน่วยงานเอกชนใกล้เคียง (External Interaction-CSR sectors) โดยมีกิจกรรมและโครงการเพื่อส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร และโรงเรียนและหน่วยงานเอกชนใกล้เคียง (External Interaction-Religion and culture sectors) โดยมีกิจกรรมและโครงการเพื่อส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดหรือโบสถ์ มัสยิด หรือสถานที่ทางศาสนาความเชื่อและวัฒนธรรม

ด้านความเป็นพลวัตและการปรับตัวสู่สมดุล (Equilibrium dynamic) โดยพิจารณาจาก (1) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability) ได้แก่ การมีแผนงานฉุกเฉินและคู่มือปฏิบัติ สำหรับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น โรคระบาด ภัยทางธรรมชาติ อัคคีภัย และการโจรกรรมในสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาแผนงาน กลยุทธ์การทำงานของฝ่ายและแผนกต่างๆ เพื่อพัฒนาธุรกิจการศึกษาให้มีความคล่องตัว ทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน (2) ความสามารถในการดูดซับหรือระดมทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว (Absorptive Capability) เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ (2.1) การมีแผนงานและกลยุทธ์สำหรับการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มากกว่าหนึ่งแหล่ง (2.2) มีการอบรมและพัฒนาครูและพนักงานให้มีทักษะในการคิดเชิงประยุกต์ ปรับตัวได้ทุกสถานการณ์ (Adaptive thinking) เพื่อให้บุคลากรสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่คาดคิด มีการจัดทำรายการ ฐานข้อมูล แหล่งทรัพยากรทางการศึกษา มากกว่า 1 แหล่ง เพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกก่อนตัดสินใจเลือกซื้อหรือลงทุน และเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างของโรงเรียน เช่น รายการหนังสือ/สื่อการสอน รายการอุปกรณ์เทคโนโลยีและสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน/ทันสมัย และ (2.3) มีความสามารถในการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามสาขาวิชา ความเชี่ยวชาญ เพื่อมาเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรของสถานศึกษา และ (3) การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (Innovative Capability) ซึ่งแสดงถึงศักยภาพในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีความเป็นพลวัต ซึ่งความเป็นพลวัตและการปรับสมดุลนี้เป็นการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความสมดุล (Author balancing) ได้แก่ (3.1) มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากร สร้างนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (3.2) มีการสร้างสรรผลงานด้านนวัตกรรมทางการศึกษาจนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับต่อผู้ปกครองและชุมชน และ (3.3) มีการสร้างสรรผลงานด้านนวัตกรรมทางการศึกษา จนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

ด้านการบูรณาการความหลากหลายของการอยู่ร่วมกัน (Diversity integration) โดยพิจารณาจาก (1) การบูรณาการความหลากหลายในมิติของปฐมภูมิ (Primary dimensions) ได้แก่ (1.1) มีการบูรณาการข้อมูล ด้านอายุ เพศ และความหลากหลายทางเจเนอเรชั่น (1.2) มีการบูรณาการข้อมูลด้านเชื้อชาติ เพื่อใช้สำหรับเป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษา (2) บูรณาการความหลากหลายในมิติทุติยภูมิ (Secondary Dimensions) ได้แก่ (2.1) มีการบูรณาการข้อมูลด้านความสามารถทางกายภาพและสติปัญญา เช่น การกีฬา ศิลปะ การคำนวณ ความคิดสร้างสรรค์ (2.2) มีการบูรณาการข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ สถานภาพสมรส และ (3) บูรณาการความหลากหลายในมิติของความสามารถในการเรียนรู้ (Learning Style) ได้แก่ (3.1) มีการบูรณาการข้อมูลด้านความสามารถในการรับรู้ (Perception) (3.2) มีการบูรณาการข้อมูลด้านรูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) และ (3.3) มีการบูรณาการข้อมูลด้านการเรียนรู้ด้านแนวคิด (Ideas) ความสนใจเฉพาะส่วนบุคคล (Backgrounds)

ด้านการเกื้อกูลเสริมถ่ายทอดพลัง (Synergy) โดยพิจารณาจาก (1) การเกื้อกูลเสริมกันด้านทรัพยากรทางกายภาพ (Physical assets) เช่น อุปกรณ์ สื่อการสอน อาคารสถานที่ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทูตทางกายภาพ (Physical capital) ทุนมนุษย์ (Human capital) ทุนจากการบริหารองค์กร (Organization capital) โดยพิจารณาจาก (2) มีการใช้ทรัพยากรด้านกายภาพที่มีอยู่ร่วมกัน เช่น สื่อและอุปกรณ์ เทคโนโลยี อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ร่วมกัน โดยไม่ถือว่าเป็นของแผนกใดแผนกหนึ่ง (3) มีการจัดสรรและบริหารทรัพยากรด้านกายภาพที่มีอยู่อย่างเพียงพอ/คุ้มค่า และมีการดูแลบำรุงรักษาเป็นอย่างดี (4) การเกื้อกูลเสริมกันด้านทรัพยากรที่มองไม่เห็น (Invisible assets) ได้แก่ ชื่อเสียง (Branding) ความประทับใจ ความทันสมัย วัฒนธรรมขององค์กร เอกลักษณ์ขององค์กร และทูตทางทักษะขีดความสามารถในการแข่งขัน (Skills and capabilities) (5) มีการนำชื่อเสียงและความประทับใจของการดำเนินงานกิจการของสถานศึกษามาเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษา และช่วยยกระดับจนเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ (6) สถานศึกษาสามารถสร้างสภาพลักษณ์ ชื่อเสียงดี และใช้โอกาสต่าง ๆ เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง จนมีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น (7) สถานศึกษามีวัฒนธรรมขององค์กร และการบริหารจัดการองค์กรที่ดีจนเป็นที่ยอมรับ และมีผลต่อการตัดสินใจผูกพันตัวของครูและบุคลากรในโรงเรียน และ (8) สถานศึกษามีทูตทางทักษะและขีดความสามารถในการดำเนินงานให้มีเสถียรภาพจนเป็นที่ประจักษ์ต่อผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรศึกษาทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ดังตารางนี้

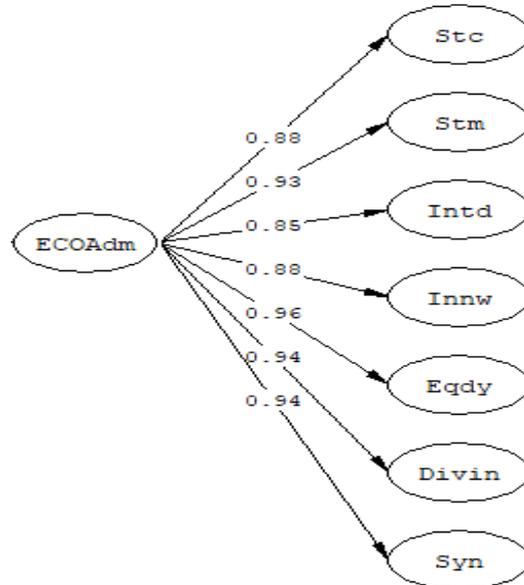
ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

Correlation Matrix	Stc	Stm	Intd	Innw	Eqdy	Divin	Syn
Stc	1.00	.813**	.691**	.605**	.715**	.711**	.708**
Stm		1.00	.663**	.614**	.706**	.687**	.700**
Intd			1.00	.648**	.721**	.672**	.657**
Innw				1.00	.806**	.792**	.713**
Eqdy					1.00	.851**	.840**
Divin						1.00	.823**
Syn							1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางข้างต้น พบว่า โดยภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านความเป็นโครงสร้างและมืองค์ประกอบ (Stc) 2) ด้านความเป็นเชิงระบบ (Stm) 3) ด้านความเป็นสหวิทยาการและความหลากหลาย (Intd) 4) ด้านการเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์แบบเสริมพลัง (Innw) 5) ด้านความเป็นพลวัตและการปรับตัวสู่สมดุล (Eqdy) 6) ด้านการบูรณาการความหลากหลายของการอยู่ร่วมกัน (Divin) และ 7) ด้านการเกื้อกูลเสริมถ่ายทอดพลัง (Syn) มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยมีโครงสร้างของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนได้องค์ประกอบ 7 คุณลักษณะหลัก ตามภาพประกอบผลที่ได้ปรากฏ ดังนี้

$Chi-Square = 631.84, df = 580, P\text{-value} = 0.06702, RMSEA = 0.019, GFI = 0.91, AGFI = 0.90$

ภาพที่ 2 โครงสร้างองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

จากภาพประกอบพบว่า โครงสร้างองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน 7 คุณลักษณะดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ไม่มีนัยสำคัญ ($P\text{-Value} > .05$) มีค่าดัชนีแห่งความเป็นอิสระ ($df=580$) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป และค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าน้อยกว่า .05 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของแต่ละองค์ประกอบ (คุณลักษณะ) มีค่าตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ซึ่งยืนยันให้เห็นว่าองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนทั้ง 7 องค์ประกอบ เป็นองค์ประกอบของรูปแบบระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน

ผลการวิเคราะห์ตามรายด้าน ดังนี้

ด้านความเป็นเชิงระบบ (system and systematic) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย พบว่า มีสภาพเป็นเหตุปัจจัยพึ่งพากันและลักษณะความสัมพันธ์เชิงกลไก (Mechanism relationship) อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากันทั้งสองด้าน ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ การมีความสัมพันธ์ที่เป็นระเบียบลำดับขั้นตอน (order) ($\bar{X} = 4.52$) และมีลำดับการเรียงกันอย่างมีเหตุผล (Rationale) ($\bar{X} = 4.49$) ตามลำดับ

ด้านลักษณะสหวิทยาการและความหลากหลาย (interdisciplinary) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ มีการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ การบริหารจัดการด้านหลักสูตรการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.55$) การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.54$) เท่ากัน การบริหารจัดการด้านงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.52$) และการบริหารจัดการด้านบุคลากรและการพัฒนาคน ด้วยวิธีการบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.51$) ตามลำดับ ด้านความเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์แบบเสริมพลัง (interaction network) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับดังนี้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลามของครูและบุคลากร (Group Interaction) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของครูและบุคลากร (Internal Interaction) ($\bar{X} = 4.48$) และการปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายภายนอก (External Interaction) ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

ด้านความเป็นพลวัตและการปรับสมดุล (Equilibrium dynamic) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับดังนี้ ความสามารถในการดูดซับหรือระดมทรัพยากรที่มีอยู่รอบตัว (Absorptive Capability) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capability) และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (Innovative Capability) อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.44$)

ด้านการบูรณาการความหลากหลายของการอยู่ร่วมกัน (diversity integration) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับดังนี้ บูรณาการความหลากหลายในมิติของความสามารถในการเรียนรู้ (Learning Style) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมาคือ บูรณาการความหลากหลายในมิติของปฐมภูมิ (Primary dimensions) และการบูรณาการความหลากหลายในมิติทุติยภูมิ (Secondary Dimensions) อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.35$)

ด้านการเกื้อกูลเสริมถ่วงพลัง (Synergy) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อยซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ดังนี้ การเกื้อกูลเสริมกันด้านทรัพยากรทางกายภาพ (Physical assets) ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ การเกื้อกูลเสริมกันด้านทรัพยากรที่มองไม่เห็น (Invisible assets) ($\bar{X} = 4.50$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ตามองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. ความเป็นโครงสร้างและมีองค์ประกอบ (structural and components) เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน การมีมุมมองแบบองค์รวมในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีระบบระเบียบเป็นระบบนิเวศ ที่ให้ภาพความเชื่อมโยงโครงสร้างของสถานศึกษา และส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนสอดคล้องกับ Smith (1996) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะความเป็นโครงสร้างของระบบนิเวศนั้น ต้องเป็นหน่วยโครงสร้างที่ทำงานภายในระบบนิเวศที่สำคัญ (a major structural and functional unit of ecology) ซึ่งโครงสร้างนั้นเกี่ยวข้องกับ ความหลากหลาย ความซับซ้อน การทำงานเชื่อมประสานเพื่อถ่ายทอดหรือส่งต่องานร่วมกันอย่างเป็นวงจรนั้นจำเป็น

อย่างมาก การมีโครงสร้างและองค์ประกอบของกลไกภายในที่ดีจะส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งโดยธรรมชาติของการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนนั้น โครงสร้างและองค์ประกอบอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ภายในวงจรโครงสร้างต้องดำเนินต่อไปอย่างมีชีวิต หมายถึง การมีกิจกรรมเชื่อมประสานระหว่างกันอย่างต่อเนื่องจนเป็นระบบนิเวศ สอดคล้องกับ Erawan (2019) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การที่มีโครงสร้างของงานในลักษณะพหุระดับ (Multi-level) กล่าวคือ ภาระงานของโรงเรียนจัดแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับบริบทของโรงเรียน ระดับโรงเรียน และระดับชั้นเรียน ส่วนภาระงานของโรงเรียนที่ต้องเกี่ยวข้องกับชุมชน หรือองค์การภายนอก มีด้วยกัน 3 ส่วน คือ ส่วนแรกการเข้าถึงความคาดหวังของครอบครัว ชุมชน และสังคมที่มีต่อตัวผู้เรียนหรืออาจเรียกว่าผลลัพธ์ที่คาดหวังจากโรงเรียน ส่วนที่สองการเข้าถึง นโยบายและมาตรการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกลยุทธ์ที่จะ นำนโยบายและมาตรการนั้นไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนหรือห้องเรียน และส่วนที่สาม โรงเรียนต้องวิเคราะห์และเข้าใจสภาพชุมชน ผู้ปกครอง ที่ตั้งโรงเรียน ขนาดโรงเรียน ประเภทโรงเรียน และสิ่งอื่น ๆ ที่จะเกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการโรงเรียน

2. ความเป็นเชิงระบบ (Systematic system) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษา เอกชน การบริหารเชิงระบบตามแนวคิดการบริหารเชิงนิเวศนั้นไม่ได้เป็นเพียงแค่ระบบเท่านั้น แต่เป็นเชิงระบบแบบองค์รวม ที่ผูกพันเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของระบบให้ยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งระบบที่ดีต้องมีลักษณะทางสังคมแบบเปิดและแบบปิดผสมผสานกันไม่ได้เป็นแบบใดแบบหนึ่ง สอดคล้องกับ Odum and Barrett (2005), and Smith (1996) กล่าวถึงความเป็นระบบของนิเวศวิทยา นั้นมีความซับซ้อนอย่างเห็นเหตุเป็นผล การพึ่งพาอาศัย มีระบบของความสัมพันธ์เชิงกลไก มีระเบียบลำดับชั้น เรียงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งหากนำมาประยุกต์ในการบริหารสถานศึกษาตามระบบนิเวศนั้น สถานศึกษาต้องมีกลไกการทำงานภายในเชิงระบบ สอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2013) อธิบายถึงความเป็นเชิงระบบของโรงเรียนนั้น มีความเป็นองค์การในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นองค์การที่เป็นระบบตามทฤษฎีระบบเปิด (Open Systems) ซึ่งมีความเป็นระบบ ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นปัจจัยเริ่มต้นที่ส่งผ่านเข้าไปในระบบ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มีอย่างจำกัด (Environmental Constraints) ทรัพยากรมนุษย์ และศักยภาพ หรือทุนมนุษย์ (Human and capital resources) พันธกิจและนโยบายหลัก (Mission and board Policy) อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ (Materials and Methods) 2) กระบวนการเปลี่ยนผ่าน (Transformation Process) เป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านหรือถ่ายโอนความรู้ผ่านขั้นตอนและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยระบบโครงสร้างองค์การ (Structural System) ระบบการเมือง (Political System) ระบบปัจเจก (Individual System) และระบบวัฒนธรรม (Cultural System) 3) ผลผลิต (Output) เป็นผลผลิตจากการจัดการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (Achievement) การขาดเรียน (Absenteeism) อัตราการออกกลางคัน (Dropout rate) ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพหรือการได้งาน (Job Satisfaction) และคุณภาพ โดยรวมของการจัดการศึกษา (Overall Quality) ซึ่งนอกจากนี้ยังมีการประเมินผลจากความ คลาดเคลื่อนระหว่างประสิทธิภาพจริงและผลที่คาดหวังว่าจะได้รับ (Discrepancy between Actual and Expected Performance) 4) สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม เทคโนโลยี นโยบายการจัดการศึกษา ตลอดจนปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมในเวลานั้น 5) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากจัดการศึกษาโดยภาพรวม เพื่อไปกลับมาสู่การปรับปรุงและพัฒนา ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่ใช้ในการจัดการศึกษา

3. ความเป็นสหวิทยาการและความหลากหลาย (Interdisciplinary) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเอกชนนั้น การบูรณาการความรู้ที่หลากหลายสาขาหรือความเป็นสหวิทยาการและความหลากหลายนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการสร้างเอกลักษณ์ในการจัดการศึกษา การหาจุดเน้น จุดเด่นและจุดแข็งสถานศึกษาทางด้านความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงนิเวศ ทั้งนี้เพื่อกำหนดตัวตนความสำเร็จ (Positioning) ตลาดธุรกิจการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Smith (1996) ได้กล่าวไว้ว่าระบบนิเวศนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความหลากหลายของสายพันธ์ และมีความซับซ้อนของสายพันธ์สูง ซึ่งเป็นลักษณะของระบบที่มีชีวิตจะต้องสร้างความหลากหลายอย่างเป็นระบบ และ Katane (2009) กล่าวว่าระบบนิเวศนั้นเป็นการศึกษาถึงความหลากหลายของมิติต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั้งภายใน ภายนอกที่หลากหลาย การมีโครงสร้างที่หลากหลาย สภาพสังคมที่หลากหลาย กิจกรรมที่หลากหลาย ทรัพยากรที่หลากหลาย ตลอดจนการมีสภาพสังคมหลากหลายระดับชั้น เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาต้องอาศัยความหลากหลายในการนำวิทยาการความรู้ทั้งแนวกว้างและแนวลึกมาใช้เพื่อทำให้เกิดความแตกต่างที่ลงตัว

4. ความเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์แบบเสริมพลัง (Interaction network) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน สถานศึกษาเอกชนนั้นจำเป็นต้องบริหารจัดการเครือข่ายและการมีปฏิสัมพันธ์แบบเสริมพลัง เพื่อสร้างฐานความรู้ ข้อมูล และทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงระบบนิเวศของเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงาน แหล่งทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ความเข้าใจในการเชื่อมโยงข้อมูลในเครือข่ายอย่างเป็นระบบจะช่วยจัดการทรัพยากรได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Agranoff (2006) กล่าวว่า เครือข่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิด การสร้างความร่วมมือ เป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรและภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีโอกาสเข้า มาดำเนินการร่วมกัน ตลอดจนเป็นการแบ่งปันทรัพยากรและความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงค้นพบแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับ Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education (2010) สรุปว่า การสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เป็นเครื่องมือสำคัญในการระดับสรรพกำลังเพื่อสร้างความร่วมมือกับองค์กรและเครือข่าย ให้ร่วมกันขับเคลื่อนมุ่งไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โดยแบ่งระดับของเครือข่ายออกเป็นระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ และระดับสากลระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ได้มีกรอบในการสร้างเครือข่ายและโรงเรียนร่วมพัฒนาแบ่งเป็น เครือข่ายเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ เครือข่ายตามพื้นที่ (Area-Based Partnership) เครือข่ายวัตถุประสงค์เฉพาะ (Agenda-Based Partnerships) เครือข่ายกลุ่มร่วมพัฒนา (Cluster Partnerships) เครือข่ายเอกลักษณ์เฉพาะ (Identity-Based Partnerships) เครือข่ายระหว่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ได้แก่ ครูคู่พัฒนา (Partner Teacher) นักเรียนคู่พัฒนา (Partner Student) ผู้บริหารคู่พัฒนา (Partner Principal) โรงเรียนคู่พัฒนา (Partner Schools) ตลอดจนเครือข่ายอุปถัมภ์ สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการเงิน องค์กรต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

5. ความเป็นพลวัตและการปรับสมดุล (Equilibrium dynamic) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนนั้น ควรตระหนักและเข้าใจถึงระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษา ทางด้านความเป็นพลวัตและการปรับสมดุล เพราะเป็นการดำเนินการดำเนินธุรกิจการอย่างชาญฉลาดนั้นจะต้องเข้าใจกลยุทธการปรับตัว ผู้บริหารต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ความไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองและบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะความเข้าใจในระบบนิเวศทางธุรกิจการศึกษา เพื่อกำหนดทิศทาง นโยบาย แผนงาน ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงต่อสภาวะการณ์ที่อาจจะคาดไม่ถึงในอนาคต เป็นต้น ซึ่ง

สอดคล้องกับ Wang and Ahmed (2007) ได้อธิบายถึงลักษณะของความสามารถเชิงพลวัต แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1) ความสามารถระดับบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะหลักของความสามารถเชิงพลวัต ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการดูซับและความสามารถด้านนวัตกรรม 2) คุณลักษณะด้านกระบวนการภายในองค์กรซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ช่วยสนับสนุนความสามารถระดับ บุคคลในการสร้างความสามารถเชิงพลวัตให้กับธุรกิจ สอดคล้องกับ Sutawong et al. (2019) ได้สรุปจากผลการวิจัยว่า ปัจจัยที่เป็นพลวัตที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ พื้นที่ การศึกษา ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ตัวนักเรียน กระบวนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และระบบเครือข่ายผู้ปกครอง โดยได้แบ่งองค์ประกอบในการบริหารจัดการออกเป็น ด้าน การนำองค์กร การวางแผนการทำงานเชิงกลยุทธ์ การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้าน กลไกของระบบงาน ด้านบุคลากร และด้านความสำเร็จของโรงเรียนในภาพรวม ซึ่งยังกล่าวว่าการจัดการกับปัญหา และความท้าทายในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษา เนื่องจากต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ ต่างๆ

6. การบูรณาการความหลากหลายของการอยู่ร่วมกัน (Diversity integration) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบ นิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ในประเด็นนี้จะกล่าวให้ลึกซึ้งในมิติของความหลากหลายในเชิงของการบูรณาการ ทางด้านข้อมูลผู้เรียน ผู้สอน และบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีธรรมชาติของความหลากหลาย อาจจะสามารถกล่าวได้ ว่า พันธกิจหลักของสถานศึกษา คือ การพัฒนาคนที่มีความหลากหลายให้เจริญเติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์ สถานศึกษา เป็นแหล่งบ่มเพาะศักยภาพในตัวมนุษย์ คำถามคือเมื่อสถานศึกษาเป็นระบบนิเวศของการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะ ทำอย่างไรเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีอย่างหลากหลาย จากการศึกษาของ Daft (2008) ได้แบ่ง มิติของความหลากหลายในตัวบุคคลในองค์การไว้เป็น 2 มิติ คือ มิติ ปฐมภูมิ (Primary dimensions) ติดตัวมา ตั้งแต่กำเนิด ได้แก่ อายุ เพศ รสนิยมทางเพศ เชื้อชาติ ความสามารถทางกายภาพ ส่วนมิติทุติยภูมิ (Secondary Dimensions) มีการเปลี่ยนแปลงได้ ตลอด ได้แก่ ความเชื่อ ศาสนา การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ สถานภาพ ทางการสมรส ภูมิสำเนา Berns et al. (2010 cited in Kunthon, 2011) ได้เสนอนโยบายการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอยู่ ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายของประเทศต่าง ๆ สามารถสรุปแนวคิดสำคัญได้ 7 ประการ ได้แก่ 1) การให้ ความสำคัญกับนโยบายการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกัน และการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ใน สังคมที่หลากหลาย 2) การจัดการศึกษาที่ตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรมและพหุนิยม 3) การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกันและการสร้างความร่วมมือกันระหว่างชุมชน 4) การสร้างความใกล้ชิดกันของนักเรียนที่มี กลุ่มชาติพันธุ์แตกต่างกันและการจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความเป็นเอกภาพแห่งชาติ 5) การส่งเสริมความสามัคคี ความสมานฉันท์ การเข้าใจวัฒนธรรมและการเคารพซึ่งกันและกัน 6) การใช้ชุมชนเป็น ฐานในการพัฒนาระบบการศึกษาและการทำงานร่วมกันของครู ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และ 7) สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กทุกคน รวมทั้งสนับสนุนการจัด การศึกษาที่ตอบสนองความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลาย

7. การเกื้อกูลเสริมถ่ายพลัง (Synergy) นั้นเป็นองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน สอดคล้องกับ Ansoff (1965) กล่าวว่า การประสานพลัง (Synergy) เป็นวิธีการนำไปสู่ความสำเร็จโดยแสดงถึงความ สมดุลกันของขีดความสามารถ (Capabilities) กับโอกาสที่อำนวยให้และเป็นทางเลือกหนึ่งในยุทธศาสตร์การค้า โดยมี ลักษณะของการนำศักยภาพ (Potential) เป็นผลกำไรที่จับต้องได้ (Tangible benefits) และจับต้องไม่ได้ (Intangible benefits) ที่มีความสำคัญต่อความสามารถขององค์การ (firm's capabilities) จากการศึกษาของ Itami (1987) ได้ให้

ความหมายของ Synergy ว่าเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ ทำให้การใช้ทรัพยากรทุกส่วนเป็น อย่างดี และมีความเหมาะสมมากที่สุด เป็นกระบวนการ (Process) ของความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ ดีกว่าเดิม โดยแบ่งทรัพยากรออกเป็น 2 ชนิด คือ ทรัพยากรที่มองเห็นด้วยตา (Physical assets) เป็นสิ่งที่ใช้เพื่อการ ผลิต และทรัพยากรที่มองไม่เห็น (Invisible assets) ได้แก่ ชื่อเสียง ความประทับใจ ความทันสมัย วัฒนธรรมของ องค์การที่แสดงถึงความร่วมมือกัน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ที่ไม่สามารถ ซื้อมาได้ นอกจากนี้ Barney (1991) เป็น ผู้สนับสนุนแนวคิดของ Itami (1987) ที่มีการแยกประเภทของทรัพยากรออกเป็นทุนทางกายภาพ (physical capital) ทุนจากมนุษย์ (Human capital) และทุนจากการบริหารองค์กร (organization capital) และยังแบ่งตามทักษะและขีด ความ สามารถ (skills and capabilities) ของการดำเนินงานได้เป็น มูลค่าทรัพย์สินทางกายภาพ (physical assets) ได้แก่ โรงงาน (Plant) เครื่องจักร (machinery) ที่ดิน (Land) และทรัพยากรที่มีค่าในการแข่งขันที่คู่แข่งไม่สามารถเลียน ได้ อาจเกิดจากความไม่พร้อม ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ทำให้เกิดมูลค่าที่มีความสำคัญในตลาดสิทธิบัตร (Patent) อาจจะเป็น ความทันสมัย ความชำนาญที่เป็นเอกลักษณ์ จนเป็นตัวอย่างหนึ่งของทรัพยากรที่นำมาใช้เพื่อให้มีข้อได้เปรียบ จากคู่แข่ง เป็นต้น ดังนั้นเราจึงให้ความหมายของการประสานพลังคือ วิธีทำให้มูลค่าของทรัพยากรมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การศึกษาองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชนทั้ง 7 องค์ประกอบ เป็นแค่การสำรวจแนวคิด หลักการตามคุณลักษณะของการระบบนิเวศวิทยาเชิงประยุกต์ที่ใช้กับการ บริหารสถานศึกษาเอกชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตาม แนวคิดระบบนิเวศนี้กับสถานศึกษาเอกชน เพื่อหาแนวโน้มของการดำเนินงานตามระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษา เอกชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงสภาพการดำเนิน แนวโน้ม และการส่งเสริมพัฒนาให้สถานศึกษาเอกชนมีปัจจัยใน การจัดการศึกษาที่สมดุลและยั่งยืนเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนการสำรวจปัจจัยการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาเอกชน ตามองค์ประกอบย่อยๆ ว่ามีความพร้อม และจำเป็นต้องพัฒนาและเสริมสร้างให้ระบบเกิดความ สมดุลมากยิ่งขึ้น หรือเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร/ผู้ประกอบการวิเคราะห์ตนเองตามระบบนิเวศนี้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า วิเคราะห์องค์ประกอบตามความคิดเป็นของกลุ่มตัวอย่าง สถานศึกษา เอกชนในการวิจัยนี้ ได้ศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ (1) ขยายพื้นที่ศึกษาวิจัยในต่างจังหวัด เพื่อค้นหาวินัยดำเนินการตามระบบนิเวศการบริหารได้หรือไม่ และมีแนวโน้มที่ จะต้องให้การสนับสนุนในองค์ประกอบใดเป็นกรณีพิเศษ และ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถออกแบบระบบนิเวศ ตามองค์ประกอบของระบบนิเวศการบริหารได้จากบริบทของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาต่อในหัวข้อของระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษา ควรศึกษาเพิ่มเติมในมิติต่าง ๆ อาทิ ศึกษาตามรายองค์ประกอบอย่างเจาะจง ศึกษาตามประเภทของสถานศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ศึกษาเพิ่มเติมในมิติ การเทียบเคียงระหว่างโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐ ระหว่างประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ที่สนใจ หรือ เพิ่มเติมในประเด็นร่วมสมัย อาทิ การบริหารเชิงนิเวศในยุคดิจิทัล เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้มีองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับระบบนิเวศการบริหารสถานศึกษาเอกชน ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก และ 42 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความเป็นโครงสร้างและองค์ประกอบ (Structural and components) ความเป็นเชิงระบบ (System and systematic) ความเป็นสหวิทยาการผสมผสานหลากหลายโมทัศน์ (Interdisciplinary) ความเป็นเครือข่ายแห่งปฏิสัมพันธ์ (Interaction network) ความเป็นพลวัตแบบปรับสมดุล (Equilibrium dynamic) การบูรณาการอยู่ร่วมกันแบบหลากหลาย (Diversity integration) การเกื้อกูลเสริมถ่ายทอดพลัง (Synergy) ซึ่งจะเป็นตัวแบบหรือเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษาเอกชน

References

- Agranoff, R. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lesson for Public managers. *Public Administration Review*, 66(6), 56–65. <https://doi.org/info:doi/>
- Barney, J. (1991) Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17, 99–120. <http://dx.doi.org/10.1177/014920639101700108>
- Berns, J. et al. (2005). *Education Policy in Multi–Ethnic Societies: A Review of National Policies that Promote Coexistence and Social Inclusion*. <http://www.brandeis.edu/ethics/pdfs/publications/EducationPolicy.pdf>
- Chuichareon, A. (2019, Jan 26). *Learning Ecosystem*. Post Today Online. <https://www.posttoday.com/economy/news/578269>
- Daft, R.L. (2008). *New Era of Management* (2nd ed). Thomson South–Western.
- Diaz–Gibson, J. Daly, A.J. Balslev, G., Civis, M., & Liou, Y–H. (2020). The School Weavers Tool: Supporting School Leaders to Weave Learning Ecosystem. *School Leadership and Management*, 41(3). DOI:10.1080/13632434.2020.1770210
- Erawan, P. (2019). *Research and Organization Development in Schools* (3rd ed.). Chulalongkorn University.
- Grubb. P.J., & Whittaker, J.B. (1989). *Toward a More Exact Ecology: 30th Symposium of the British Ecological Society*. Cambridge University Press.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (8th ed.). McGraw–Hill.
- Itami, H. (1987), *Mobilizing Invisible Assets*. Harvard University Press.
- Katane, I. (2009). *Ecology of Education as a New Interdisciplinary Research Trend*. Latvia University of Agriculture.

- Kunthon, K. (2011, Feb 11). *The Concept of Education Management in a Diverse Society Abroad*. GotoKnow. <https://www.gotoknow.org/posts/545057>
- Luksha, P., Cubista, J., Laszlo, A., Popovich, M., & Ninenko, I. (2018). *Educational Ecosystems for Societal Transformation*. *Global Education Futures*.
- National Geographic. (2019, Oct 9). *Ecosystem*. NGThai. <https://ngthai.com/science/25251/ecosystem/>
- Odum, E.P., & Barrett, G.W. (2005). *Fundamentals of Ecology* (5th ed.). Thomson Brooks.
- Office of the Private Education Commission. (2020). *Annual Report of 2020*. Office of the Private Education Commission.
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2010). *School Network Standards: Networking Guide Jointly Develop and Promote the Potential of Learners*. Agricultural Cooperative Printing Demonstrations of Thai co., Ltd.
- Raj, S., & Verma, M. (2012). *Ecology in Education for Peace: Implications for Teacher Education*. *IJERT*, 3(4), 50–55.
- Smith, R.G. (1996). The Structure of Communication. *School Health*, 36(5), 218–222. <https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.1966.tb05564.x>
- Sutawong, W., Wetcha, P., Yawirach, P., & Toonkeaw, S. (2019). The Dynamic of Administration Affecting Education Quality of Schools under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. *Journal of Social Academic*, 12(2), 271–281.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST). (2017). *Biology*.
- Wang, C.L., & Ahmed, P.K. (2007). Dynamic Capabilities: A Review and Research Agenda. *International Journal of Management Reviews*, 9(1), 31–51.